

Генерал-лейтенант міліції Шаповал Володимир Іванович

Шаповал Володимир Іванович народився 20 вересня 1947 року в Кабардино-Балкарії в минулому козацькій станиці Прохладній у сім'ї, фронтовика, українця, гвардії сержанта артилерії, призваного до лав Радянської Армії у серпні 1943 року польовим військкоматом прямо з двічі вщент зруйнованого війною і тільки-но визволеного села Божківка біля Коломака Валківського району Харківської області та вісімнадцятирічної родової терської козачки з родини Бірюків.

Після демобілізації батька сім'я виїхала в його рідну місцевість, а згодом у Харків. По закінченню 9-го класу середньої школи №65 п'ятнадцятирічним

хлопцем, за ради допомоги родині, пішов працювати на завод «Харпластмас», що димів хімічним смородом на самій околиці міста. То був суворий життєвий іспит специфічним соціальним середовищем Холодногірського передмістя з відомими кримінальними традиціями. Працюючи, продовжував навчання у вечірній школі, а згодом і на вечірньому відділенні Харківського юридичного інституту, ще й встигав певний час займатися боксом.

Вже на третьому курсі у вересні 1967 року надів форму молодшого сержанта з двома білими смужками на червоних погонах, ставши дільничним уповноваженим міліції саме там, де виріс - у Ленінському районі м. Харкова.

Знаючи його поведінку та життєві принципи, друзі і оточення поставились до цього з розумінням, поблажок не мали, разом з цим, коли через багато років вже майора Шаповала переводили служити до Києва, місцеві хлопці висловили своє бажання щоб він залишився в Харкові на запропонованій місцевим керівництвом посаді начальника райвідділу, гарантуючи свою допомогу у наведенні порядку в районі.

Перед цією подією були роки майже цілодобової праці, одруження, мешкання в службовому аварійному будинку без жодних зручностей, народження доньки, яка його бачила лише у рідкі вихідні. Тому час на роботі в посадах обласного управління, районного відділу позавідомчої охорони, а потім і заступника начальника районної міліції пролетів наче вихор.

Саме на цьому етапі з'явилась потреба у ґрунтовних знаннях не тільки права, а й психології, управлінської науки, світового культурного надбання. Усе це в той час давала Академія МВС СРСР у Москві. Завдяки її засновнику генералу Крилову Серію Михайловичу то була Школа з великої літери. Володимир Івановичу пощастило спілкуватись і вчитись у нього до самої трагічної загибелі славетного генерала, прогресивні і гуманістичні ідеї якого не сприйняла тодішня система.

Після закінчення у 1980 році Академії з відзнакою пропонували залишитись у Москві на кафедрі, але повернувся в рідний Харків і на обласному рівні зайнявся організацією чисельної служби нічної міліції.

Дворічні результати роботи впали в око керівництву чергової інспекторської перевірки МВС України і, попри вже узгоджене на місцевому рівні питання призначення начальником міліції центрального міського району, його у травні 1982 року перевели в республіканське управління позавідомчої охорони. Так почалась багаторічна праця в центральному апараті МВС України.

Начальником відділу об'їздив підлеглі підрозділи майже в усіх областях, за рік набиралось до двісті п'ятдесят діб у відрядженні - перевірки, навчання, передача досвіду, адже чисельність охорони тоді сягала трьохсот тисяч. Призначення на посаду заступника начальника управління дало змогу не тільки більшого впливу на стан справ в своїй галузі, а й ближче познайомитись з напрямками і керівництвом інших служб міністерства. Тим часом в країні почались тектонічні суспільні процеси, правляча партія вирішила обновили керівні кадри як в самій партії, так і поза неї.

У листопаді 1985 року несподівано для нього Володимир Іванович обирається заступником секретаря партійного комітету міністерства на правах районного комітету партії, а згодом, вже після чорнобильських подій, секретарем парткому.

В радіаційну Прип'ять його направляють наступного дня після аварії у складі передової оперативної групи, але так склалось, що йому прийшлося очолити перший і другий загони співробітників центрального апарату МВС в Чорнобилі дві зміни підряд до п'ятого травня 1986 року за що він нагороджений орденом «Знак пошани». Нова, вже партійна посада була найважчою за усю сорокарічну службу. Вона вимагала щоденної психологічно виснажливої праці з опануванням на ходу нових до того невідомих як для офіцера важелів впливу. Потрібно було знайти і постійно підтримувати баланс плідних відносин і стосунків між членами багатотисячного колективу і керівниками різного рівня, партійними і радянськими органами.

Партком активно займався усіма нагальними справами міністерства, координував діяльність служб у досягненні спільної мети забезпечення правопорядку. Не ухилявся він і від не простих у той час суспільних процесів, приймаючи і пропагуючи демократичні цінності, не гальмував їх, але водночас попереджував про небезпеку захоплення влади представниками «дикого» капіталізму.

Саме партком очолив перші виборчі перегони до Верховної Ради України за участю кандидата від МВС підполковника міліції Кондрат'єва Я.Ю. Він виграв їх у самому складному центральному окрузі Києва і став автором першого закону «Про міліцію».

Володимир Іванович в якості депутата Печерського району приймає також участь у вирішенні різних територіальних проблем у тому числі поліпшенні умов навчання у підшефній школі №51 в майбутньому знаному тепер Ліцею міжнародних відносин.

Попри суцільну і справедливу критику КППС в цілому, партком, завдяки спільній праці і позиції його членів, не вдавався непотрібним. Щодня на прийом до секретаря приходило десятки людей для вирішення самих різноманітних проблем. Не зважаючи на неодноразові прохання Володимира Івановича відпустити на практичну міліцейську роботу за фахом, у травні буремного 1991 року його повторно таємним голосуванням і майже однотайно обирають секретарем.

Після розпаду СРСР Шаповал В.І. працює на тій же посаді з якої його рекрутували на громадську діяльність. Під час військового конфлікту в Придністров'ї у квітні-травні 1992 року він очолює оперативний штаб зведених силових структур в районі державного кордону України і Республіки Молдова. Тим часом суспільно-економічна ситуація в країні стрімко змінювалась. Чисельні підприємства, що знаходились під позавідомчою охороною або банкрутували, або приватизувались, утворюючи приватну охорону. В цій ситуації багатотисячна громіздка позавідомча охорона опинилась у тяжкій кризі. Одним вона була непотрібна, інші тримались за неї усіма важелями, не платячи їй ні копійки, або пропонували бартер. Її керівництво на чолі з генералом Чаусом Д.Д. робило усе можливе для її модернізації.

У листопаді 1992 року народилась Державна Служба Охорони. Після дострокових виборів Президента України у 1993 році пройшли кадрові зміни, Володимир Іванович призначається керівником Служби. Розуміючи нагальну необхідність її подальшого реформування, він, за підтримки керівництва МВС, разом з однодумцями розробляє і здійснює комплекс кадрових, організаційних, господарських та інших заходів, які дозволили бувшій соціалістичній позавідомчій

охороні за короткий термін отримати нове якісне наповнення, успішно вмонтувати її вже в капіталістичні реалії і зайняти провідні позиції на ринку охоронних послуг. Разом з цим добре вишколений і оснащений багатотисячний загін позабюджетної міліції суттєво впливав на поліпшення криміногенної ситуації в країні. Набутий український досвід по цій лінії став у нагоді і для інших країн СНД.

У 2003 році Володимир Іванович призначається керівником Апарату Міністра внутрішніх справ і членом Колегії, приймає участь в розробці основних документів, що регламентують діяльність служб і підрозділів Міністерства, успішно захищає дисертацію кандидата юридичних наук. Він пропагує і пропонує до практичного втілення метод горизонтального управління в службах, який почав застосовувати в Департаменті ДСО. Цей метод дає змогу суттєво поліпшити діяльність системи шляхом переходу від існуючої формули управління органами і підрозділами «керівник-виконавець-перевіряючий-керівник», при якій «перевіряючий» нізачо не відповідає і плодить папери для «керівника», при цьому не завжди об'єктивні, на формулу, при якій «перевіряючий» стає персонально відповідальним за стан справ на місцях у повному обсязі починаючи з відбору і навчання підлеглих кадрів. Інспекторський управлінський апарат суттєво скорочується і замінюється висококваліфікованими фахівцями, робота яких оцінюється по кінцевому результату. Затратні і малоефективні комплексні перевірки проводяться у виключних випадках. З метою забезпечення законності у діях міліції, повноти реєстрації звернень громадян, якісного реагування на них і достовірності відомчої звітності по ініціативі Володимира Івановича в міністерстві був створений і певний час ефективно працював у більшості регіонів інститут незалежних представників міністра в областях, які відповідали за стан справ по лінії міліції на рівні з начальниками УВС. Поряд з іншими заходами це дало певний позитивний результат. Проведений у 2012 році інститутом Горшеніна дослідження громадської думки про діяльність міліції за 2002-2012 роки засвідчили найкращий результат саме в цей період.

У 2007 році Володимир Іванович пішов на пенсію «Заслуженим юристом України», певний час залишаючись радником міністра на громадських засадах і ніколи не залишаючи зв'язок з міністерством. За сорокарічну службу нагороджений також орденами «За заслуги 3-го ступеня», «Іллі Муромця», «Іменною вогнепальною», Почесними Грамотами Верховної Ради і Кабінету міністрів України, багатьма відомчими відзнаками міністерств і відомств.

Більш детально про своє життя він напише у своїх спогадах, які будуть опубліковані на цьому сайті.